

Кури українські чорні. Фото: О.О. Катеринич

Автори: **О.О. Катеринич, С.М. Руда, С.М. Панькова**, Державна дослідна станція птахівництва;
І.А. Іонов, Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди.

Українські різновиди курей народної селекції

В усі часи населення із задоволенням займалося розведенням курей на своєму подвір'ї. Великою популярністю користувалися універсальні породи з різнокольоровим оперенням. Більшість порід в селянських господарствах виникло шляхом схрещування місцевої безпородної птиці з культурними породами та шляхом масового відбору за різними ознаками. Зазвичай відбір вівся за продуктивними якостями – жива маса, несучість, маса яєць тощо, а в деяких випадках основними були інші якості – протяжний низький голос у юрловських півнів, бійцеві якості у тульських гусей, краса декоративних порід, витривалість аборигенних порід.

На Україні відомі полтавські кури або ще їх називають українські. Час створення породи невідомий, біля середини XIX століття. Є думка, що полтавські кури були створені в Роменському уїзді Полтавської губернії в результаті схрещування місцевих курей з палевими орпінгтонами, тому вони добре пристосовані до певних природногосподарських умов.

До середини XX століття порода об'єднувала три різновиди: полтавські глинясті, полтавські зозулясті, полтавські чорні.

Ця порода та її різновиди були виявлені під час обстеження птиці на Україні (Фердинандов, 1948) [1]. Не зважаючи на спеціальний наказ (1950 року) Міністерства сільськогосподарства України в якому була звернена особлива увага обласних та районних організацій на роботу з гли-

нястими, зозулястими і чорними курями дві останні форми поступово під натиском промислових ліній та кросів курей було втрачено. Зараз полтавські глинясті кури розповсюджені по всій території України, особливо в Полтавській, Сумській і Харківській областях.

Птиця відноситься до універсального (або загального) типу продуктивності, тобто від неї можна одержувати і яйця, і м'ясо. М'ясо має високі смакові якості. Вихід м'язової тканини - 52%, кісток - 10,7%.

Полтавські глинясті кури – порода яєчно-м'ясного напрямку продуктивності. Найціннішою ознакою породи є підвищена життєздатність, стійкість до стресів, а також до неопластичних захворювань, зокрема хвороби Марєка (селекційна робота в цьому напрямку проводилася науковцями ІП УААН починаючи з 1970 р.).

Жива маса півнів – 3,2-3,4 кг, курей – 2,2-2,3 кг; несучість 235-240 яєць, масою 59-61 г; збереженість – 93-95%; вивід курчат – 80-82%. Висока життєздатність, добре пристосовуються до різних умов утримання, не потребують особливих кормів [2].

Схрещування полтавських глинястих курей з півнями породи білий леггорн дає змогу отримати високопродуктивних гібридних курей з несучістю 260–265 яєць (кремового кольору) і високою життєздатністю [3].

Вже декілька десятиріч птиця породи полтавська глиняста утримується в Державному Підприємстві «ДГ «Борки» Інституту птахівництва УААН. Протягом останніх років

на племзаводі проводиться поглиблена селекційно-племінна робота із застосуванням методу індивідуально-сімейної селекції з оцінкою плідників за якістю нащадків.

Основна мета селекції – покращення продуктивних і репродуктивних ознак птиці та консолідація її екстер'єрних особливостей. В процесі селекції значна увага приділяється також поліпшенню якості яєчної продукції та товарному вигляду яєць.

Всі ці особливості породи були покладені в основу розробки методики ресинтезу нових різновидів полтавських курей. Крім того передбачається створити популяції полтавських курей з більш високою живою масою, для чого використати наявний селекційний матеріал м'ясо-яєчних курей, які створені і розводяться в ДП ДГ «Борки» ІП УААН. Оскільки в процесі роботи співробітників ІП УААН з полтавськими глинястими курями отримані позитивні результати використання їх у схрещуваннях з іншими породами та лініями яєчних курей, доцільним є одержання на основі нових популяцій гетерозисних гібридів з підвищеною живою масою.

Із розвитком птахівництва на промисловій основі, коли декілька ліній, порід чи кросів птиці, які мають високу конкурентну здатність, витісняють усі інші, гостро постає питання щодо збереження всього різноманіття птиці і розробці методів його подальшого раціонального використання. Зараз в усьому світі багато уваги приділяється збереженню генофонду рідкісних порід і популяцій сільськогосподарської птиці, тому кожна країна намагається зберегти наявний генопул птиці та ресинтезувати втрачені за роки промислового птахівництва популяції. Це пов'язано з тим, що аборигенна птиця є носієм цінних генів, які забезпечують високі адаптивні якості молодняку та гарні смакові характеристики готової птахівничої продукції. У зв'язку з цим, збереження та відновлення таких носіїв цінних генів має велике народно-господарське значення. В результаті цього, співробітниками ІП УААН була розроблена та втілюється в життя програма ресинтезу зниклих фенотипів полтавських курей з зозулястим та чорним забарвленням оперення.

Синтез нових генотипів полтавських курей здійснюється гібридологічним та рекомбінаційним методами, а подальша консолідація двох створюваних популяцій – селекційним. В подальшому синтезовані популяції курей будуть використовуватися в схрещуваннях для отримання аутосексних гібридів з високою комбінованою продуктивністю для утримання в фермерських господарствах.

Список використаних джерел

1. Генофонды сельскохозяйственных животных / [Моисеева И.Г., Уханов С.В., Столповский Ю.А., Сулимова Г.Е., Кашианов С.Н.]. – М. : Наука, 2006. – 467 с.
2. The Poltava chicken breed of Ukraine: its history, characterization and conservation / [Moiseyeva I.G., Romanov M.N., Kovalenko A.T., Mosyakina T.V.] // J. Animal genetic resources information. – Italy, Rome. – 2007. – Vol. 40. – P.71-79.
3. Каталог племінних ресурсів сільськогосподарської птиці України / під ред. Ю.О. Рябоконя. – К., 2006. – 79 с.

Кури українські чорні (півень). Фото: О.О. Катеринич

Кури українські зозулясті. Фото: О.О. Катеринич

Кури українські зозулясті (півень). Фото: О.О. Катеринич